

Research Paper

The relationship between family communication patterns and cyberbullying with the mediating role of anger rumination in adolescents of Khorrambid city

Somaye Khosravanian^{1*}, Zakieh Fatahi^۲

۱. M.A. student of Family counseling , Department of counseling, Faculty of Education and psychology, Islamic Azad University, Marvdassht, Iran

۲. Assistant Professor, Department of Islamic Philosophy and Wisdom, Islamic Azad University, Maroodasht, Iran

Received:

Revised:

Accepted:

Keywords:

Family communication patterns, cyberbullying, anger rumination

Abstract

Introduction: The aim of the present study was to investigate the relationship between family communication patterns and cyberbullying with the mediating role of anger rumination in youths from the city of Khorrambid.

Methods: The method of this research is a descriptive correlation type. The statistical population of the current research was all female students of the second secondary level of Khorrambid city, totaling 767 people. The sampling method in the current research is simple random, according to Morgan's table, 250 people were selected. The tools of data collection in this research were Patchin and Hinduja's cyberbullying questionnaire, Sokodolski et al.'s anger rumination questionnaire, and Family Communication Patterns Questionnaire (RFCP). The collected data were analyzed at two levels (descriptive statistics and inferential statistics). In order to collect the raw data of this research, the research questionnaires were prepared after obtaining permission from the Ministry of Education and Science and the researcher implicitly explained the objectives of the research to the sample and then explained how to answer the questions. And research tools were provided to students. For data analysis, descriptive statistical indices (mean, standard deviation) and inferential statistical indices such as path analysis with Amos software were used to examine research variables and hypotheses.

Findings: The results showed that the direct and negative effect of eavesdropping on cyberbullying and anger rumination is significant at the 0.01 level. The direct and positive effect of conformity dimension on cyberbullying and anger rumination is significant at 0.01 level. The direct and positive effect of anger rumination on cyberbullying is significant at the 0.01 level. The communication dimension through cyberbullying has an indirect and significant effect on anger rumination, and the conformity dimension through cyberbullying has an indirect and significant effect on anger rumination.

***Corresponding author:** Somaye Khosravanian

Address: M.A. student of Family counseling , Department of counseling, Faculty of Education and psychology, Islamic Azad University, Marvdassht, Iran

Tell: 09337512017

Email: somaye_kh84@yahoo.com

Extended Abstract

Introduction

With the increasing desire to use information and communication technology as well as the increasing development of cyber social networks in this space, the possibility of communication in terms of form and content has undergone fundamental changes. In the meantime, cyberbullying is worthy of consideration as one of the abnormal behaviors, especially among young people who use these networks and cyber space more. It cannot be denied that the modern society, especially in recent years, has become increasingly digitalized, and this intensity will increase in the future (1); Therefore, future generations will be more receptive to this platform and, in proportion to the growth of use, we can expect an increase in its damages. Cyberbullying includes a range of offensive behaviors such as cyberbullying, that is, aggressive behaviors that cannot happen face-to-face, such as hacking someone's Facebook account or sending harassing messages to friends. In fact, cyber aggression is a type of intentional behavior that is applied to an individual or a group of people, regardless of their age. Despite the fact that social networks and the use of the Internet are a basic method to communicate, it has become one of the most dangerous methods, including creating cyberbullying to harm people's feelings (2). Several factors affect cyberbullying; One of these factors is family communication patterns. Family, as the main bases for the development and flourishing of personality and development of social skills of teenagers, as the links of the chain of human society, has the most essential contribution to the health and improvement of human societies. The family is established by the marriage contract between a man and a woman who are intelligent and knowledgeable and have intellectual maturity and social abilities, and this couple

forms the main pillar of the most vital social institution, namely "family" (3).

The family as a social and cultural system is constantly facing the demand for change and what fuels this demand is the biological, psychological and social changes of the family members and the changes caused by the social system in which the family is located. One of the changes affecting the family is communication technologies. The Internet has quickly become one of the important tools in human life (4) and one of the concerns in this area is related to people who are addicted to the Internet and feel lonely (5).

Family communication patterns refer to the ways of exchanging verbal and non-verbal information between family members and it differs from one family to another (6). Knowing different types of patterns and styles of family communication, in addition to description, helps predict and explain family functioning. According to research, it has been observed that disturbed communication patterns have a significant effect on the mental health of family members. Ritchie and Fitzpatrick (1990) introduce two dimensions for family communication patterns, called communication orientation and conformity orientation. The orientation of conversation and listening is said to be a situation in which all family members are encouraged to participate freely and comfortably in interaction, discussion and exchange of opinions on a wide range of topics; And conformity orientation is said to be a condition where families emphasize the similarity of attitudes, values and opinions (7).

If anger is an emotion, rumination of anger is thinking about that emotion. Based on this, rumination of anger is an inevitable and repetitive cognitive process that appears during the experience of anger and continues after that and is responsible for the continuation of anger. In other words, anger rumination can be considered as one of the types of rumination that occurs as an involuntary and repetitive process from a

period of anger experience. People who ruminate on anger often experience the anger mentally in all its aggressive details and fantasy about revenge. If the phenomenon of rumination of anger occurs and people ruminate after experiencing anger, the experience of anger will continue for a long time emotionally and cognitively (8). Anger rumination refers to the tendency to focus and dwell on angry moods and experiences, as well as their causes and consequences. In fact, considerable research has examined the relationship between anger rumination and aggression. Some experimental studies have shown that rumination of anger in cases of experimental provocation can increase the possibility of direct aggression and transferred aggression in aggressors (9), one of the variables that can play a mediating role in the relationship between family communication patterns and cyberbullying. Rumination is anger. Many studies show that anger rumination predicts aggression, including physical aggression and verbal aggression (10,11). Based on the research conducted in the field of educational psychology, family communication patterns can be an important tool to reduce cyberbullying (12), psychology and educational science experts consider the family organization as one of the most important effective institutions in education and human behavior because The family environment is the first and most durable factor in the development of the personality of teenagers and the basis for their physical, moral, social, intellectual and emotional development. The institution of the family is one of the most general social institutions that usually exists in all societies and is the most important support and axis of social life. In fact, a person is born in a family and lives in a family organization and turns to the family in times of need and finds peace and tranquility in the light of his life (13). One of the variables that may be related to communication patterns and cyberbullying is anger rumination. Rumination of anger

may cause psychological disorders in a person, because people with this disorder continuously cultivate negative thoughts and cause problems such as depression, anxiety, fear and stress, and the lack of control causes the exacerbation of mental illnesses. will find (11).

Therefore, according to the mentioned content, it can be said that cyberspace has become an important part of life and teenagers use cyberspace more than others, and excessive use of virtual space can increase the risk of cyberbullying. Adolescents are an important part of society, whose mental problems bring heavy costs to society, and in order to design effective prevention programs and understand the underlying mechanisms of cyberbullying, it is necessary to identify the risk factors affecting it in teenagers; Therefore, this research was conducted with the aim of investigating the relationship between family communication patterns and cyberbullying with the mediating role of anger rumination in adolescents of Khorrambid city.

The hypotheses of this research are:

- ١ .The communication dimension through cyberbullying has an indirect and significant effect on anger rumination.
- ٢ .The dimension of conformity through cyberbullying has an indirect and significant effect on anger rumination.
- ٣ .The communication dimension has a direct and significant effect on cyberbullying.
- ٤ .Talking and listening has a direct and significant effect on rumination of anger.
- ٥ .The conformity dimension has a direct and significant effect on cyberbullying.
- ٦ .Conformity dimension has a direct and significant effect on anger rumination.
- ٧ . Anger rumination has a direct and significant effect on cyberbullying.

Methods

The current research is applied in terms of its purpose and correlational in terms of its nature and descriptive method. The statistical population included female students of the second secondary level of Khorrambid city, whose number is 767. The sampling method in the current research is simple random, according to Morgan's table, 250 people were selected.

The tools of data collection in this research were Patchin and Hinduja's cyberbullying questionnaire, Sokodolski et al.'s anger rumination questionnaire, and Family Communication Patterns Questionnaire (RFCP). The collected data were analyzed at two levels (descriptive statistics and inferential statistics). At the descriptive level, mean and standard deviation indices were used, and at the inferential level, path analysis with Lisrel software was used. In order to collect the raw data of this research, the research questionnaires were first prepared by obtaining permission from the Ministry of Education and Culture. And the researcher explained an introduction of the research objectives implicitly to the sample people, and then the way to answer the questions was explained, and the research tools were provided to the students, and after collecting the data, the data were analyzed using Amos software. and was analyzed.

Findings

In the descriptive analysis of the data, central tendency and dispersion indicators were used, and in order to test the research hypotheses (all hypotheses), variance analysis and path analysis were used. The results of Table 3 showed that the direct and negative effect of communication orientation on cyberbullying is equal to -0.12, which is significant with ($t=-4.15$) at the 0.01 level. Therefore, the first hypothesis of the research is confirmed in relation to the direct effect of conversation orientation on cyberbullying, the direct and negative effect of conversation orientation on anger rumination is equal to 0.17, which is equal to ($t=-6.04$) in The level of 0.01 is

significant. Therefore, the second hypothesis of the research regarding the direct effect of communication orientation on rumination of anger is confirmed, the direct and positive effect of conformity orientation on cyberbullying is equal to 0.16, which is equal to ($t = 5.57$) at the 01 level. /0 is significant. Therefore, the third research hypothesis related to the direct effect of conformity orientation on cyberbullying is confirmed, the direct and positive effect of conformity orientation on anger rumination is equal to 0.22, which is 0.01 with ($t=7.98$) It is meaningful. Therefore, the fourth research hypothesis related to the direct effect of conformity orientation on anger rumination is confirmed, the direct and positive effect of anger rumination on cyberbullying is equal to 0.11, which is 0.01 level with ($t=3.97$) has Therefore, the fifth research hypothesis regarding the direct effect of anger rumination on cyberbullying is confirmed.

Estimates Variables	Standardized parameter	t	significant level
The direct effect of dialogue orientation on:	-	-	-
cyber bullying	-0.12	-4.15	0.01
Rumination of anger	-0.17	-6.04	0.01
The direct effect of conformity orientation on:	-	-	-
cyber bullying	0.16	5.57	0.01
Rumination of anger	0.22	7.98	0.01
The direct effect of anger rumination on:	-	-	-
cyber bullying	0.11	3.97	0.01

Discussion

The results showed that the direction of conversation through cyberbullying has an indirect and significant effect on anger rumination. In families with high communication and listening, where parents share their thoughts and feelings with their children, draw their attention to the motivations and feelings of others, and spontaneous and free communication flows between family members; Children learn to understand their own and others' emotions and have the ability to express their emotions. On the other hand, in healthy

families where people solve their problems with each other's help, they have proper emotional relationships with each other and share a fair role, without limiting Each other's freedoms are taken care of, and parents have moderate control over their children; The amount of anger rumination decreases; Because such families have a healthy function and develop healthy personalities. In justification of this finding, it can be stated that since in families with dialogue orientation, family members interact freely, continuously and spontaneously with each other, and have the possibility to propose a wide range of topics without time limits and can share their feelings with each other. In this way, the sense of acceptance by others strengthens them and reduces risky behaviors such as cyber bullying. From another point of view, this finding indicates that the proper communication orientation of the family can be the basis for reducing cyberbullying in other types of important relationships in children's lives, which include social and emotional relationships, and this is an emphasis on the role of the family.

Also, the results showed that conformity orientation through cyberbullying has an indirect and significant effect on anger rumination. The children of families with high conformity do not participate in family decisions, in the interpersonal exchanges and communication of these families, a reflection of obedience to parents and other adults can be seen. Also, their independence, individuality and heterogeneous attitudes and opinions are not considered in the family environment. In such an atmosphere, it seems logical that children go towards wrong things, including cyber bullying. Therefore, the disintegration of a family usually has a deep impact on the lives of its members and sometimes even leads them to personality disorganization or personality disorganization and social deviations including cyber bullying. Therefore, in these families, there is no free space to express people's opinions and family members cannot express their emotions easily and talk about them; Children suffer from emotional problems,

including anger rumination. People who cannot cope with their emotional experiences have less understanding of their emotions and are not able to express their emotions properly; They are less able to overcome their negative emotions, and to relieve and reduce these negative emotions, they ruminate on anger.

Conclusion

The results showed that the direct and negative effect of communication orientation on cyberbullying is significant at the level of 0.01. The results of this hypothesis are in line with the researches of Ismailpour et al. (2017)(21), Shamsizadeh et al(22). The results showed that the direct and negative effect of communication orientation on anger rumination is significant at the level of 0.01. The results of this hypothesis are in line with the researches of Yang et al. (2021) and Majdi et al. (1400)(11). The results showed that the direct and positive effect of conformity orientation on cyberbullying is significant at the 0.01 level. The results of this hypothesis are in line with the researches of Shamsizadeh et al. (1400)(22), Majdi et al. (1400)(11) and Atta Dekht and Ahmadi (1400)(23). The results showed that the direct and positive effect of conformity orientation on rumination of anger is significant at the level of 0.01. Therefore, the fourth research hypothesis related to the direct and positive effect of conformity orientation on rumination of anger is confirmed. The results of this hypothesis were not in line with his particular knowledge. The results showed that the direct and positive effect of anger rumination on cyberbullying is significant at the 0.01 level. Therefore, the fifth research hypothesis regarding the direct and positive effect of anger rumination on cyberbullying is confirmed. The results of this hypothesis are in line with the researches of Yang et al. (2021)(24), Rodriguez et al(25). The results showed that the direction of conversation through cyberbullying has an indirect and significant effect on anger rumination. Also, the results showed that conformity orientation through cyberbullying has an indirect and significant effect on anger rumination.

Ethical Considerations

Compliance with ethical guidelines

In this research, it was tried that the subjects answered their answers without stress and with a sense of responsibility. They were told not to write their first and last names. They were also assured that their responses would remain confidential. This research was taken from the Master's thesis and was carried out under the supervision of the ethics committee of the Islamic Azad University, Maroodasht branch, with the code of ethics IR.IAU.M.REC.1402.117. The ethical criteria of the American Psychological Association and the ethical criteria of the Organization of Psychological and Counseling System of Iran were considered. All ethical points, including confidentiality, prioritizing the participants' psychological health, trustworthiness, accuracy in citations, appreciation of others, compliance with ethical values in data collection, and privacy of the participants have been taken into consideration by the researchers.

Funding

All financial resources and the cost of research and publication of the article are entirely the responsibility of the authors and no financial support has been received.

Authors' contributions

The article is taken from the master's thesis. The first author is a graduate student and the responsible author; The second author is the supervisor of the thesis.

Conflicts of interest

This article is taken from the master's thesis entitled "The relationship between family communication patterns and cyberbullying with the mediating role of anger rumination in adolescent girls of Khorrambid city" (Counseling Group, Faculty of Psychology and Educational Sciences, Islamic Azad University, Maroodasht Branch) and is with the interests There is no personal or organizational conflict.

رابطه الگوهای ارتباط خانواده و قلدری سایبری با نقش واسطه ای نشخوار خشم در نوجوانان شهرستان خرمبید

سمیه خسروانیان^{۱*}، ذکيه فتاحی^۲

۱. دانشجوی مقطع کارشناسی ارشد رشته مشاوره خانواده، گروه مشاوره، دانشکده روان شناسی و علوم تربیتی، دانشگاه آزاد اسلامی، مرودشت، ایران

۲. استادیار، گروه فلسفه و حکمت اسلامی، دانشگاه آزاد اسلامی، مرودشت، ایران

تاریخ دریافت:

تاریخ داوری:

تاریخ پذیرش:

چکیده

هدف: هدف پژوهش حاضر بررسی رابطه ی الگوهای ارتباط خانواده و قلدری سایبری با نقش واسطه ای نشخوار خشم در نوجوانان شهرستان خرمبید بود.

روش: روش این پژوهش توصیفی از نوع همبستگی است. جامعه آماری پژوهش حاضر کلیه ی دانش آموزان دختر مقطع متوسطه دوم شهرستان خرمبید بالغ بر ۷۶۷ نفر بود. روش نمونه گیری در پژوهش حاضر تصادفی ساده می باشد که با توجه به جدول مورگان ۲۵۰ نفر انتخاب شد. ابزار گردآوری داده ها در این پژوهش، پرسشنامه قلدری سایبری پاتچین و هیندوجا، پرسشنامه نشخوار خشم سوکودولسکی و همکاران و پرسشنامه الگوهای ارتباطی خانواده (RFCP) بود. داده های گردآوری شده در دو سطح مورد تجزیه و تحلیل (آمار توصیفی و آمار استنباطی) قرار گرفت. به منظور جمع آوری داده های خام این پژوهش، ابتدا با کسب مجوز و کسب اجازه از حراست آموزش و پرورش، پرسشنامه های پژوهش تهیه شد و محقق مقدمه ای از اهداف پژوهش را به صورت ضمنی برای افراد نمونه توضیح داد و سپس نحوه پاسخ دهی به سؤالات شرح داده شد و ابزار پژوهش در اختیار دانش آموزان قرار گرفت. برای تجزیه و تحلیل داده ها جهت بررسی متغیرها و فرضیه های پژوهش از شاخص های آماری توصیفی (میانگین، انحراف معیار) و شاخص های آمار استنباطی نظیر تحلیل مسیر با نرم افزار Amos استفاده شد.

واژه های کلیدی:

الگوهای ارتباط خانواده، قلدری سایبری، نشخوار خشم

یافته ها: نتایج نشان داد که اثر مستقیم و منفی بعد گفت و شنود بر قلدری سایبری و نشخوار خشم در سطح ۰/۰۱ معنی دار می باشد. اثر مستقیم و مثبت بعد همنوایی بر قلدری سایبری و نشخوار خشم در سطح ۰/۰۱ معنی دار می باشد. اثر مستقیم و مثبت نشخوار خشم بر قلدری سایبری در سطح ۰/۰۱ معنی دار می باشد. بعد گفت و شنود از طریق قلدری سایبری بر نشخوار خشم دارای اثر غیرمستقیم و معنی داری است و همچنین بعد همنوایی از طریق قلدری سایبری بر نشخوار خشم دارای اثر غیرمستقیم و معنی داری است.

* نویسنده مسئول: سمیه خسروانیان

نشانی: دانشجوی مقطع کارشناسی ارشد رشته مشاوره خانواده، گروه مشاوره، دانشکده روان شناسی و علوم تربیتی، دانشگاه آزاد اسلامی، مرودشت، ایران

تلفن: ۰۹۳۳۷۵۱۲۰۱۷

پست الکترونیکی: somaye_kh84@yahoo.com

مقدمه

با افزایش میل به استفاده از فناوری اطلاعات و ارتباطات و همچنین توسعه روزافزون شبکه‌های اجتماعی سایبری در این فضا، امکان ارتباطات از حیث شکل و محتوا تغییرات اساسی کرده است. در این میان، قلدری سایبری به عنوان یکی از رفتارهای ناهنجار، به ویژه در بین جوانان و نوجوانان که استفاده بیشتری از این شبکه ها و فضای سایبری دارند، درخور تأمل است. نمی‌توان انکار کرد که جامعه مدرن، به ویژه در سال‌های اخیر، به‌طور فزاینده ای دیجیتالی شده است و در آینده نیز این شدت افزایش خواهد یافت (۱)؛ از این رو، میزان استقبال نسل های آینده از این بستر بیشتر خواهد شد و به نسبت رشد استفاده، می‌توان افزایش آسیب‌های آن را نیز انتظار داشت. قلدری سایبری شامل مجموعه‌ای از رفتارهای توهین آمیز همچون مزاحمت‌های سایبری است، یعنی رفتارهای تهاجمی که نمی‌توانند چهره به چهره اتفاق بیفتند، مانند هک کردن حساب فیسبوک شخصی یا ارسال پیام‌های مزاحم به دوستان. در حقیقت پرخاشگری سایبری نوعی رفتار عمدی است که به فرد یا گروهی از افراد، صرف نظر از سن آن ها اعمال می‌شود. با وجود این که شبکه‌های اجتماعی و استفاده از اینترنت یک روش اساسی برای برقراری ارتباط می‌باشد، اما به یکی از خطرناک‌ترین روش‌ها از جمله ایجاد قلدری سایبری برای آسیب رساندن به احساسات مردم تبدیل شده است (۲). عوامل متعددی بر قلدری سایبری تأثیرگذارند؛ یکی از این عوامل الگوهای ارتباطی خانواده است. خانواده به مثابه اصلی‌ترین پایگاه های رشد و شکوفایی شخصیت و پرورش مهارت های اجتماعی نوجوانان همانند حلقه های زنجیر اجتماع انسان‌ها، اساسی‌ترین سهم را در سلامت و اعتلای جوامع بشری بر عهده دارد. خانواده با پیمان ازدواج بین زن و مردی هوشمند و آگاه و برخوردار از بلوغ فکری و قابلیت های اجتماعی پایه‌گذاری می‌شود و این زوج ستون اصلی حیاتی ترین نهاد اجتماعی یعنی «خانواده» را تشکیل می دهند (۳).

خانواده به عنوان یک سیستم اجتماعی فرهنگی دائماً با تقاضای تغییر مواجه است و آنچه به این تقاضا دامن می زند تغییرات زیستی، روانی و اجتماعی اعضای خانواده و تغییرات ناشی از سیستم اجتماعی است که خانواده در بستر آن قرار دارد. یکی از تغییرات موثر بر خانواده تکنولوژی های ارتباطی است. اینترنت به سرعت به یکی از ابزارهای مهم در زندگی بشر تبدیل شده (۴) و یکی از نگرانی ها در این حوزه مربوط به افرادی است که مبتلا به اعتیاد به اینترنت بوده و دچار احساس تنهایی می شوند (۵).

الگوهای ارتباطی خانواده به شیوه های رد و بدل اطلاعات کلامی و غیرکلامی بین اعضاء خانواده اطلاق می شود و از خانواده‌های به خانواده دیگر متفاوت است (۶). شناخت انواع مختلف الگوها و سبک های ارتباطات خانوادگی علاوه بر توصیف، به پی شیبینی و توضیح عملکرد خانواده کمک می کند. طبق تحقیقات، مشاهده شده الگوهای ارتباطی آشفته بر سلامت روان اعضای خانواده اثر چشمگیری دارد. ریچی و فیتزپاتریک (۱۹۹۰) دو بُعد را برای الگوهای ارتباطات خانواده با عنوان جهت گیری گفت و شنود و

جهت گیری همنوایی معرفی می کنند. جهت گیری گفت و شنود به شرایطی گفته می شود که در آن، همه اعضای خانواده به شرکت آزادانه و راحت در تعامل، بحث و تبادل نظر درباره طیف وسیعی از موضوعات تشویق شوند؛ و جهتگیری همنوایی به شرایطی گفته می شود که خانواده ها به همسانی نگرش ها، ارزش ها و عقاید تأکید داشته باشند (۷).

اگر خشم یک هیجان محسوب شود، نشخوار خشم عبارت است از فکر کردن در مورد آن هیجان. بر این اساس نشخوار خشم یک فرایند شناختی، اجتناب ناپذیر و تکرارشونده است که در جریان تجربه خشم ظاهر می‌شود و پس از آن ادامه می‌یابد و مسئول تداوم خشم به حساب می‌آید. به عبارت دیگر می‌توان نشخوار خشم را یکی از انواع نشخوار فکری قلمداد کرد که به صورت فرایندی غیرارادی و تکرارشونده از یک دوره تجربه خشم بروز می‌کند. افرادی که خشم را نشخوار می‌کنند بارها خشم را به صورت ذهنی با تمام جزئیات پرخاشگرانه و خیال پردازی مربوط به انتقام، تجربه می‌کنند. اگر پدیده نشخوار خشم رخ دهد و افراد پس از تجربه خشم به نشخوار آن بپردازند، تجربه خشم از نظر عاطفی و شناختی برای مدت‌ها تداوم می‌یابد (۸). نشخوار خشم به تمایل برای تمرکز و تکیه بر روحیه‌ها و تجربیات عصبانی و همچنین دلایل و پیامد های آن‌ها اشاره دارد. در واقعیت، تحقیقات قابل ملاحظه ای به بررسی رابطه بین نشخوار خشم و پرخاشگری پرداخته است. برخی از مطالعات تجربی نشان داده‌اند که نشخوار خشم در موارد تحریک آزمایشی می‌تواند احتمال ابتلا به افراد متجاوز پرخاشگری مستقیم و پرخاشگری جابه‌جاشده را افزایش دهد (۹) یکی از متغیرهایی که می‌تواند در رابطه الگوهای ارتباط خانواده و قلدری سایبری نقش واسطه ای ایفا کند، نشخوار خشم است. بسیاری از مطالعات انجام شده نشان می‌دهد که نشخوار خشم پیش‌بینی کننده پرخاشگری از جمله پرخاشگری بدنی و پرخاشگری کلامی است (۱۰، ۱۱).

با اتکا به پژوهش های انجام شده در حوزه روان‌شناسی تربیتی، الگوهای ارتباطی خانواده می‌تواند ابزاری مهم برای کاهش قلدری اینترنتی باشد (۱۲)، صاحب نظران روان شناسی و علوم تربیتی سازمان خانواده را یکی از مهمترین نهاد های موثر در تربیت و رفتار آدمی می‌دانند زیرا محیط خانواده اولین و بادوام ترین عامل در تکوین شخصیت نوجوانان و زمینه ساز رشد جسمانی، اخلاقی، اجتماعی، عقلانی و عاطفی آنان است. نهاد خانواده از جمله عمومی ترین نهاد های اجتماعی است که معمولاً در تمام جوامع وجود دارد و مهمترین تکیه گاه و محور زندگی اجتماعی می‌باشد. در حقیقت فرد در خانواده متولد می گردد و در سازمان خانوادگی زندگی می‌کند و در مواقع نیاز به خانواده روی می‌آورد و در پرتو زندگی خود سکون و آرامش می یابد (۱۳). یکی از متغیرهایی که ممکن است با الگو های ارتباطی و قلدری سایبری در ارتباط باشد، نشخوار خشم است. نشخوار خشم ممکن است باعث ایجاد اختلالات روانشناختی در فرد شود چراکه افراد دارای این اختلال به طور مداوم افکار منفی را در خود پرورش داده و باعث بروز مشکلاتی همچون افسردگی، اضطراب، ترس و

استرس می شود و عدم کنترل آن تشدید بیماری های روانی را در پی خواهد داشت (۱۱).

بنابراین با توجه به مطالب عنوان شده می توان گفت، فضای مجازی بخش مهمی از زندگی شده است و نوجوانان بیش از سایرین از فضای مجازی استفاده می کنند و استفاده بیش از حد از فضای مجازی می تواند خطر قلدری سایبری را افزایش دهد. نوجوانان بخش مهمی از جامعه هستند که مشکلات روانی آنها هزینه های سنگین برای جامعه به همراه دارد و جهت طراحی برنامه های پیشگیری مؤثر و درک مکانیسم های زیربنایی قلدری سایبری لازم است تا عوامل خطر مؤثر بر آن در نوجوانان شناسایی شود؛ بنابراین این پژوهش باهدف بررسی ارتباط الگوهای ارتباط خانواده و قلدری سایبری با نقش واسطه ای نشخوار خشم در نوجوانان شهرستان خرمبید انجام گرفت.

فرضیه های پژوهش حاضر عبارتند از:

۱. عد گفت و شنود از طریق قلدری سایبری بر نشخوار خشم دارای اثر غیرمستقیم و معنی داری است.
۲. عد همنوایی از طریق قلدری سایبری بر نشخوار خشم دارای اثر غیرمستقیم و معنی داری است.
۳. عد گفت و شنود بر قلدری سایبری دارای اثر مستقیم و معنی دار است.
۴. عد گفت و شنود بر نشخوار خشم دارای اثر مستقیم و معنی دار است.
۵. عد همنوایی بر قلدری سایبری دارای اثر مستقیم و معنی دار است.
۶. عد همنوایی بر نشخوار خشم دارای اثر مستقیم و معنی دار است.
۷. نشخوار خشم بر قلدری سایبری دارای اثر مستقیم و معنی دار است.

روش پژوهش و ابزار پژوهش

پژوهش حاضر، از نظر هدف کاربردی و از نظر ماهیت و روش توصیفی از نوع همبستگی است. جامعه آماری شامل دانش آموزان دختر مقطع متوسطه دوم شهرستان خرمبید بود که تعداد آن ها ۷۶۷ نفر می باشد. روش نمونه گیری در پژوهش حاضر تصادفی ساده می باشد که با توجه به جدول مورگان ۲۵۰ نفر انتخاب شدند.

ابزار گردآوری داده ها در این پژوهش، پرسشنامه قلدری سایبری پاتچین و هیندوجا، پرسشنامه نشخوار خشم سوکودولسکی و همکاران و پرسشنامه الگوهای ارتباطی خانواده (RFCP) بود. داده های گردآوری شده در دو سطح مورد تجزیه و تحلیل (آمار توصیفی و آمار استنباطی) قرار گرفت. در سطح توصیفی از شاخص های میانگین و انحراف معیار و در سطح استنباطی از تحلیل مسیر با نرم افزار لیزرل استفاده شد، به منظور جمع آوری داده های خام این پژوهش، ابتدا با

کسب مجوز و کسب اجازه از حراست آموزش و پرورش، پرسشنامه های پژوهش تهیه شد و محقق مقدمه ای از اهداف پژوهش را به صورت ضمنی برای افراد نمونه توضیح داد و سپس نحوه پاسخدهی به سؤالات شرح داده شد و ابزار پژوهش در اختیار دانش آموزان قرار گرفت و پس از گردآوری اطلاعات داده ها با استفاده از نرم افزار Amos مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

ابزار پژوهش

الف) پرسشنامه قلدری سایبری

این پرسشنامه توسط پاتچین و هیندوجا (۲۰۱۱) (۱۴) با هدف سنجش قلدری سایبری و قلدری سنتی در نوجوانان طراحی شد که دارای ۲ خرده مقیاس با عنوان و سؤالات زیر است:

عامل اول: قلدری سنتی: ۱۰ سؤال: ۱، ۲، ۳، ۴، ۵، ۶، ۷، ۸، ۹ و ۱۰.

عامل دوم: قلدری سایبری: ۵ سؤال: ۱۱، ۱۲، ۱۳، ۱۴ و ۱۵.

نمرات خرده مقیاس ها به یکدیگر وابسته هستند و پرسشنامه دارای نمره کل می باشد. نمره گذاری این پرسشنامه استفاده از طیف لیکرت ۴ درجه ای است به این صورت که به پاسخ به ندرت یا هرگز نمره ۱، دو یا سه بار در ماه گذشته نمره ۲، یک یا دو بار در هفته نمره ۳ و تقریباً هر روز نمره ۴ تعلق می گیرد. در کل پرسشنامه کمترین نمره مقیاس ۱۵ و بیشترین نمره ۶۰ در خرده مقیاس قلدری سایبری کمترین نمره ۵ و بیشترین نمره ۲۰ و در خرده مقیاس قلدری سنتی کمترین نمره ۱۰ و بیشترین نمره ۴۰ است. در این پرسشنامه کسب نمره بالا نشان دهنده قلدری سطح بالا در آزمون شونده است.

در پژوهش پاتچین و هیندوجا در سال ۲۰۱۱ پایایی این پرسشنامه با استفاده از روش آلفای کرونباخ برای کل پرسشنامه ۰/۸۸ گزارش شد. در پژوهش ایشان بررسی روایی سازه ساختار این پرسشنامه به صورت دو عامل قلدری سایبری و قلدری سنتی مورد تأیید قرار گرفت. در پژوهش بیرامی و همکاران (۱۳۹۲) (۱۵) آلفای کرونباخ قلدری کلی ۰/۸۱، قلدری سنتی ۰/۷۱ و قلدری سایبری ۰/۷۵ بیان شده است روایی این پرسشنامه در پژوهش حاضر با شیوه صوری مورد تأیید قرار گرفت و ضریب پایایی برای این پرسشنامه ۰/۸۲ محاسبه شد.

ب) پرسشنامه الگوهای ارتباطی خانواده

پرسشنامه تجدید نظر شده الگوهای ارتباطی خانواده (RFCP) در سال ۲۰۰۴ توسط کوثرنر و فیتزپاتریک (۱۶)، ساخته شده و دارای ۲۶ آیتم پنج گزینه ای از کاملاً موافقم (نمره پنج) تا کاملاً مخالفم (نمره یک)، در زمینه ارتباطات خانوادگی است. این ابزار جهت گیری گفت و شنود و جهت گیری همنوایی خانواده را که به ترتیب ۱۵ گزاره اول و ۱۱ گزاره بعدی را تشکیل می دهند مورد سنجش قرار می دهد. کوثرنر و فیتزپاتریک اعتبار (ضریب آلفای کرونباخ) مقیاس را ۰/۸۹ (دامنه ۰/۹۲ تا ۰/۸۴) برای بعد گفت و شنود و ۰/۷۹ (دامنه ۰/۸۴ تا ۰/۷۳) برای بعد همنوایی گزارش کرد. کوروش نیا (۱۷) برای بعد گفت و شنود آلفای ۰/۸۷ و برای بعد همنوایی آلفای ۰/۸۱ گزارش داد. همچنین کوثرنر و فیتزپاتریک این پرسشنامه را دارای روایی مطلوب از هر سه دیدگاه محتوایی، ملاکی و سازه می دانند. کوروش نیا با استفاده از روش تحلیل عاملی و همسانی درونی، روایی مطلوبی برای

این ابزار گزارش نموده است. ولی ارزش ویژه دو عامل گفت و شنود و همنوایی را در تحلیل عاملی به ترتیب ۶/۴۸ و ۳/۲۶ گزارش نمود که ۳۷/۴۳ واریانس مقیاس را ارزیابی می نمود. ضریب همبستگی ابعاد با نمره کل نیز به ترتیب ۰/۷۵ و ۰/۴۴ بودند. روایی این پرسشنامه در پژوهش حاضر با شیوه صوری مورد تایید قرار گرفت و ضریب پایایی برای این پرسشنامه ۰/۷۹ محاسبه شد.

ج) پرسشنامه نشخوار خشم

پرسشنامه نشخوار فکری خشم: این مقیاس توسط سوکودولسکی و همکاران (۲۰۰۱) (۱۸) ساخته شده است و تمایل به تفکر درباره موقعیت‌های برانگیزاننده خشم موجود و یادآوری دوره‌های خشم در گذشته را اندازه می‌گیرد. این مقیاس شامل ۱۹ آیتم و ۴ عامل است. چهار زیر مقیاس نشخوار خشم شامل پس فکریهای خشم، افکار تلافی‌جویانه (انتقام)، خاطره‌های خشم و شناختن علل در اندازه‌های چهار درجه‌ای لیکرات از نمره یک (خیلی کم) تا نمره چهار (خیلی زیاد) سنجیده می‌شود. همسانی درونی مقیاس بر اساس ضریب آلفای کرونباخ ۰/۹۳ و ضریب پایایی آزمون مجدد آن در یک دوره یک‌ماهه ۰/۷۷ گزارش شده است. ساکودولسکی و همکاران (۲۰۰۱) نمره‌های بالاتر در زیر مقیاس افکار تلافی‌جویانه برای مردان (میانگین=۱/۸۸، انحراف معیار=۰/۵۹) در مقایسه با زنان (میانگین=۱/۵۷ و انحراف معیار=۰/۵۲) گزارش کردند. سایر نمره‌ها در مورد دو جنس مشابه بودند.

شیوه صوری مورد تایید قرار گرفت و ضریب پایایی برای این پرسشنامه ۰/۸۸ محاسبه شد.

یافته‌های پژوهش

در تجزیه و تحلیل توصیفی داده‌ها شاخص‌های گرایش مرکزی و پراکندگی و به‌منظور آزمون فرضیه‌های تحقیق (تمام فرضیه‌ها) از آزمون تحلیل واریانس و تحلیل مسیر استفاده شده است. با توجه به مقادیر بدست آمده در جدول ۱ کجی و کشیدگی برای متغیرهای پژوهش که تقریباً بین ۲- و ۲+ قرار دارد، توزیع تمامی متغیرها نرمال است، بنابراین می‌توان جهت تجزیه و تحلیل یافته‌های پژوهش از مدل تحلیل مسیر استفاده کرد.

از آنجایی که پایه و اساس مطالعات تحلیل مسیر همبستگی بین

جدول ۱: شاخص‌های آمار توصیفی متغیرهای پژوهش

متغیرها	کجی	کشیدگی
جهت گیری گفت و شنود	-۰/۳۰۵	۰/۴۴۵
جهت گیری همنوایی	-۱/۳۵۲	۰/۶۵۷
قلدری سایبری	۱/۱۲۱	۰/۷۷۴
نشخوار خشم	-۰/۰۵۵	۰/۷۳۲

متغیرها می‌باشد ماتریس همبستگی متغیرهای پژوهش آورده می‌شود. جدول ۲ نشان داد که بیشترین رابطه متغیرهای پژوهش بر نشخوار خشم مربوط به جهت گیری همنوایی (۰/۲۵۱) و کمترین رابطه متغیرهای پژوهش بر نشخوار خشم مربوط به قلدری سایبری (۰/۱۷۱) است.

جدول ۲: ماتریس همبستگی متغیرهای پژوهش

متغیرها	۱	۲	۳	۴
جهت گیری گفت و شنود	۱			
جهت گیری همنوایی	۰/۰۴۷	۱		
قلدری سایبری	***-۰/۱۲۷	***۰/۱۶۶	۱	
نشخوار خشم	***-۰/۱۹۴	***۰/۲۵۱	***۰/۱۷۱	۱

در این پژوهش برای بررسی اثرات مستقیم و غیرمستقیم متغیرهای موثر بر آماده شدن برای آزمون مدل فرضی براساس پیشینه نظری و تجربی طراحی شد. همچنین بررسی همزمان فرضیه‌ها در قالب مدل

نمره‌های بالا در مقیاس نشان‌دهنده آمادگی بیشتر برای نشخوار خشم است (۱۹). بشارت (۱۳۹۷) (۲۰) ویژگی‌های روان‌سنجی نسخه فارسی نشخوار خشم را در چند پژوهش مورد تأیید قرار دادند. ضریب آلفای کرونباخ پرسشنامه در هر یک از مقیاس‌های نشخوار خشم (نمره کل)، پس فکریهای خشم، افکار تلافی‌جویانه، خاطره‌های خشم و شناختن علت‌ها در مورد یک نمونه ۸۳۳ نفری دانشجو

یان به ترتیب: ۰/۹۵، ۰/۸۹، ۰/۸۳، ۰/۸۷، ۰/۷۸ محاسبه شد که نشانه همسانی درونی خوب است. روایی این پرسشنامه در پژوهش حاضر با

متغیرها	برآوردها	پارامتر استاندارد شده	t	سطح معنی داری
اثر مستقیم جهت گیری گفت و شنود بر:	-	-	-	-
قلدری سایبری	-۰/۱۲	-۰/۱۲	-	-۰/۱۲
نشخوار خشم	-۰/۱۷	-۰/۱۷	-۰/۰۱	-۰/۱۸
اثر مستقیم جهت گیری همنوایی بر:	-	-	-	-
قلدری سایبری	۰/۱۶	۰/۱۶	-	۰/۱۶
نشخوار خشم	۰/۲۲	۰/۲۲	۰/۰۲	۰/۲۴
اثر مستقیم نشخوار خشم بر:	-	-	-	-
قلدری سایبری	۰/۱۱	۰/۱۱	-	۰/۱۱

در ادامه به بحث و بررسی سایر فرضیه ها در قالب اثرات غیر مستقیم پرداخته می شود

اولیه صورت می گیرد. برای ارزیابی مدل فرضی این پژوهش، ابتدا با استفاده از روش بیشینه احتمال به برآورد پارامترها می پردازیم. نتایج جدول ۳ نشان داد که اثر مستقیم و منفی جهت گیری گفت و شنود بر قلدری سایبری برابر با $-۰/۱۲$ است که این مقدار با $(۴/۱۵ - t = ۰/۰۱)$ در سطح معنی دار می باشد. بنابراین فرضیه اول پژوهش در ارتباط با اثر مستقیم جهت گیری گفت و شنود بر قلدری سایبری تایید می گردد، اثر مستقیم و منفی جهت گیری گفت و شنود بر

نتایج جداول ۴ نشان داد که بیشترین اثر مستقیم مربوط به جهت

جدول ۶: مشخصه های نکویی برازندگی مدل

مشخصه	برآورد
نسبت مجذور کای	۲/۵۵۱
درجه آزادی	۱
ارزش p	۰/۱۱۰
شاخص برازندگی تطبیقی (CFI)	۰/۹۹۱
شاخص نکویی برازش (GFI)	۰/۹۱۹
شاخص تعدیل شده نکویی برازش (AGFI)	۰/۹۸۹
جذر برآورد واریانس خطای تقریب (RMSEA)	۰/۰۳۷

گیری همنوایی بر نشخوار خشم $(۰/۲۲)$ و کمترین اثر مستقیم مربوط به نشخوار خشم بر قلدری سایبری $(۰/۱۱)$ است علاوه بر این بیشترین اثر غیرمستقیم مربوط به تاثیر جهت گیری گفت و شنود بر نشخوار خشم $(۰/۰۱)$ و کمترین اثر غیرمستقیم مربوط به تاثیر جهت گیری همنوایی بر نشخوار خشم $(۰/۰۲)$ می باشد در نهایت بیشترین اثر کل مربوط به تاثیر جهت گیری همنوایی بر نشخوار خشم $(۰/۲۴)$ و کمترین اثر کل مربوط به قلدری سایبری بر نشخوار خشم $(۰/۱۱)$ است.

نشخوار خشم برابر با $۰/۱۷$ است که این مقدار با $(۶/۰۴ - t = ۰/۰۱)$ در سطح معنی دار می باشد. بنابراین فرضیه دوم پژوهش در ارتباط با اثر مستقیم جهت گیری گفت و شنود بر نشخوار خشم تایید می گردد، اثر مستقیم و مثبت جهت گیری همنوایی بر قلدری سایبری برابر با $۰/۱۶$ است که این مقدار با $(۵/۵۷ - t = ۰/۰۱)$ در سطح معنی دار می باشد. بنابراین فرضیه سوم پژوهش در ارتباط با اثر مستقیم جهت گیری همنوایی بر قلدری سایبری تایید می گردد، اثر مستقیم و مثبت جهت

گیری همنوایی بر نشخوار خشم برابر با $۰/۲۲$ است که

جدول ۴: ضرایب استاندارد شده اثرات مستقیم، غیرمستقیم و اثرات کل متغیرها

در جدول ۵ واریانس تبیین شده

متغیرهای پژوهش آورده شده است. نتایج جدول ۵ نشان می دهد که بیشترین میزان واریانس تبیین شده مربوط به نشخوار خشم $(۰/۱۱)$ و کمترین میزان واریانس تبیین شده مربوط به قلدری سایبری $(۰/۰۴)$ است.

این مقدار با $(۷/۹۸ - t = ۰/۰۱)$ در سطح معنی دار می باشد. بنابراین فرضیه چهارم پژوهش در ارتباط با اثر مستقیم جهت گیری همنوایی بر نشخوار خشم تایید می گردد، اثر مستقیم و مثبت نشخوار خشم بر قلدری سایبری برابر با $۰/۱۱$ است که این مقدار با $(۳/۹۷ - t = ۰/۰۱)$ در سطح معنی دار می باشد. بنابراین فرضیه پنجم پژوهش در ارتباط با اثر مستقیم نشخوار خشم بر قلدری سایبری تایید می گردد.

جهت بررسی برازندگی مدل از شاخص‌های برازندگی استفاده شده است. بطور کلی از میان مشخصه‌های برازندگی متنوعی که وجود دارد، در این پژوهش شاخص‌های برازش x^2/df ، RMSEA، CFI، GFI و AGFI گزارش می‌شود در جدول ۶ مشخصه‌های برازندگی مدل ارائه شده است.

مقادیر جدول ۶ نشان داد که مقدار کای اسکوئر (۲/۵۵۱)، درجه آزادی (۱) و مقدار P برابر ۰/۱۱۰ است. چون مقدار آماره x^2/df کمتر از ۳ و مقدار P بزرگتر از ۰/۰۵ است بنابراین این مقادیر، نشان دهنده برازندگی قابل قبول است علاوه بر این مقادیر شاخص‌های برازش (GFI)، (AGFI)، (CFI) به ترتیب برابر (۰/۹۱۹)، (۰/۹۸۹)، (۰/۹۹۱) است و چون این مقادیر همگی از ۰/۹ بزرگتر می‌باشد نشان دهنده برازندگی قابل قبول است. در نهایت از آنجایی که مقدار RMSEA برابر ۰/۰۳۷ می‌باشد بنابراین دارای مدل داری برازندگی خوب می‌باشد در ادامه نمودار مسیر مدل برازش شده همراه با پارامترهای برآورد شده (مقادیر استاندارد) ارائه شده است.

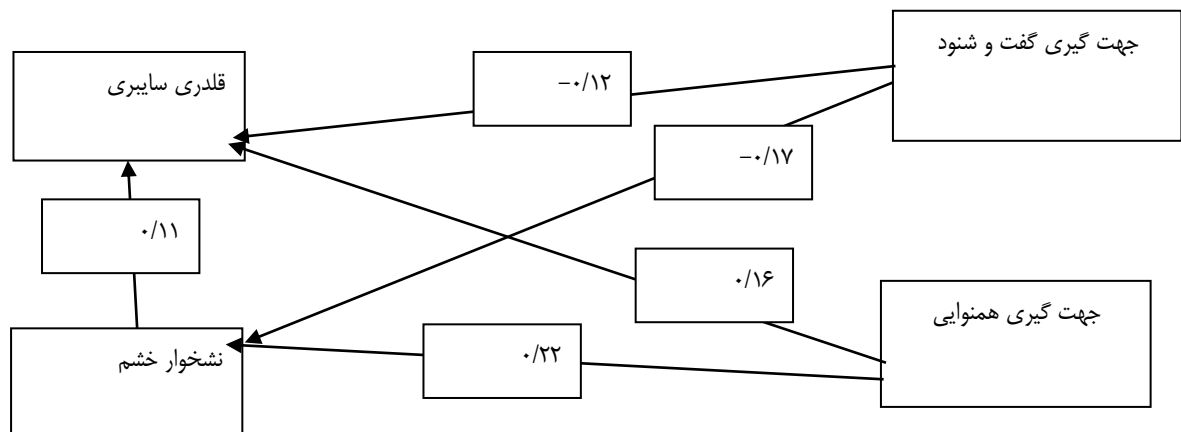
دارد که در آن خانواده، اعضا را به شرکت آزادانه و آسان در تعامل و گفتگو در زمینه‌های گوناگون تشویق می‌کند. اعضای خانواده‌های با گفت و شنود بالا، آزادانه و پیوسته و خود انگیخته با یکدیگر تعامل دارند و امکان طرح طیف گسترده‌ای از موضوعات بدون محدودیت زمانی را دارند. افراد خانواده، فعالیت‌های انفرادی، افکار و احساساتش را با اعضا خانواده در میان می‌گذارند و اعضای خانواده در کنار یکدیگر و با هم تصمیم می‌گیرند. از این طریق حس پذیرش توسط دیگران در آنها تقویت و موجب کاهش رفتارهای پرخطری از جمله قلدری سایبری می‌شود. والدین خانواده‌های دارای جهت گیری گفت و شنود زیاد، به فرزندان خود و آن چه آن‌ها بیان می‌کنند علاقه دارند، برای آنها اهمیت قائل هستند و از آنها حمایت می‌کنند. نتایج نشان داد که اثر مستقیم و منفی جهت گیری گفت و شنود بر نشخوار خشم در سطح ۰/۰۱ معنی دار می‌باشد. نتایج این فرضیه با پژوهش‌های یانگ و همکاران (۲۰۲۱)(۲۴) و مجدی و همکاران (۱۴۰۰) (۱۱) همسو می‌باشد. در تبیین نتایج این فرضیه می‌توان گفت، در خانواده‌هایی با گفت و شنود بالا اعضا به راحتی با یکدیگر تعامل می‌کنند و افکار و احساسات شخصی خود را با هم به اشتراک می‌گذارند و تصمیمات خانوادگی با همفکری تمام اعضا گرفته می‌شود. بنابراین ارتباطات خودانگیخته و آزادانه‌ای بین اعضای خانواده

جدول ۵: واریانس تبیین شده متغیرهای پژوهش

متغیر	واریانس تبیین شده در مدل
قلدری سایبری	۰/۰۴
نشخوار خشم	۰/۱۱

نمودار ۱: مسیر و برآورد پارامترهای استاندارد مدل

جریان دارد؛ فرزندان می‌آموزند که هیجانات خود و دیگران را درک

کنند و توانایی ابراز هیجاناتشان را داشته باشند از طرفی در خانواده‌های سالم روابط عاطفی مناسبی با یکدیگر و تقسیم نقشی منصفانه‌ای دارند، بدون محدود کردن آزادی‌های یکدیگر از هم مراقبت می‌کنند و والدین نسبت به فرزندان کنترلی در حد متوسط دارند؛ میزان نشخوار خشم کم می‌شود؛ زیرا چنین خانواده‌هایی کارکرد سالمی دارند و شخصیت‌های سالمی را پرورش می‌دهند. به‌طور طبیعی، افراد احساس خشم و برانگیختگی فیزیولوژیک مرتبط به آن را تا ۱۵ دقیقه تجربه می‌کنند و سپس قادرند خشم خود را کنترل

بحث و نتیجه گیری

نتایج نشان داد که اثر مستقیم و منفی جهت گیری گفت و شنود بر قلدری سایبری در سطح ۰/۰۱ معنی دار می‌باشد. نتایج این فرضیه با پژوهش‌های اسماعیل پور و همکاران (۱۳۹۷)(۲۱)، شمسی زاده و همکاران (۱۴۰۰)(۲۲)، مجدی و همکاران (۱۴۰۰)(۱۱) و عطا دخت و احمدی (۱۴۰۰)(۲۳) همسو می‌باشد. در تبیین نتایج این فرضیه می‌توان گفت، جهت گیری گفت و شنود دانش آموزان اشاره با شرایطی

کرده و اعمال پرخاشگرانه را کاهش دهند. اما اگر پدیده نشخوارخشم رخ دهد و افراد پس از تجربه رویداد خشم‌آلود به نشخوار آن پردازند، تجربه خشم از نظر عاطفی و شناختی برای مدت‌ها دوام می‌آورد و افکاری سمج، چرخان و افسرده سازند که پاسخی منفی به خلقیات منفی است.

نتایج نشان داد که اثر مستقیم و مثبت جهت گیری همنوایی بر قلدری سایبری در سطح $0/01$ معنی دار می باشد. نتایج این فرضیه با پژوهش های شمسی زاده و همکاران (۱۴۰۰)(۲۲)، مجددی و همکاران (۱۴۰۰) (۱۱) و عطا دخت و احمدی (۱۴۰۰)(۲۳) همسو می باشد. در تبیین نتایج این فرضیه می توان گفت، خانواده پایه گذار بخش مهمی از سرنوشت ما است و در تعیین سبک و خط مشی زندگی و آینده، اخلاق، صحت و سلامت روانی مان نقش بزرگی برعهده دارد. وضعیت همنوایی به این معناست که ارتباطات خانواده تا چه حد شرایط همسان بودن نگرش ها، ارزش ها و عقاید را مورد تاکید قرار می دهد خانواده ها با همنوایی زیاد در تعاملات خود بر همسانی باورها و نگرش ها تاکید دارند؛ تعاملات آنها بر همنوایی، اجتناب از تعارض و وابستگی متقابل خانواده به هم تکیه دارد؛ و اعضای چنین خانواده هایی تشویق می شوند خود را با در نظر گرفتن عضویت شان در خانواده تعریف کنند. بنابراین خود پنداره های آنان عمدتاً به وسیله انتظاراتی که دیگران از آن ها دارند تعیین می شوند؛ اعضای خانواده اعتقاد دارند که برنامه افراد باید با اعضا دیگر خانواده هماهنگ باشد و انتظار دارند که اعضای خانواده وابستگی و علائق خود را پایین تر از خواسته و علائق خانواده قرار دهند و نیز والدین انتظار دارند که براساس خواست آنها کار صورت گیرد. در خصوص رابطه مثبت جهت گیری ارتباطی همنوایی با قلدری سایبری می توان گفت فرزندان خانواده های با همنوایی بالا، در تصمیم گیری های خانوادگی شرکت داده نمی شوند، در تبادلات میان فردی و ارتباطات این خانواده ها، بازتابی از اطاعت از والدین و بزرگسالان دیگر دیده می شود. همچنین استقلال، فردیت و نگرش ها و عقاید ناهمگون آنان در محیط خانواده مورد توجه قرار نمی گیرد. در چنین فضایی منطقی بنظر می رسد که فرزندان به سمت کاهای نادرستی از جمله قلدری سایبری بروند .

نتایج نشان داد که اثر مستقیم و مثبت جهت گیری همنوایی بر نشخوار خشم در سطح $0/01$ معنی دار می باشد. بنابراین فرضیه چهارم پژوهش در ارتباط با اثر مستقیم و مثبت جهت گیری همنوایی بر نشخوار خشم تایید می‌گردد. نتایج این فرضیه با پژوهش خاصی همسو نبود .

محیط خانواده اولین منبعی است که نیازهای هر فرد در آن ارضا می شود. مطالعات بسیاری نشان داده اند افرادی که تجربه های کودکی خود را در محیط های نامساعد خانوادگی کسب کرده اند، دگرگونی های رفتاری و ناپهنجاری های اجتماعی در دوران رشد خود داشته اند. همچنین تعاملات در خانواده، الگوهایی را به وجود می آورد؛ بر این اساس که چه زمانی، با چه کسی و چگونه ارتباط برقرار شود. در خانواده با کارکرد سالم، اعضا قادرند به راحتی ابراز وجود کنند، مسائل خود را بررسی و راهکارهای مناسبی در درون و بیرون از محیط

خانواده پیدا کنند. الگوهای ارتباطی سیستم خانواده، مهم ترین ارزشهایی اند که رفتارهای اعضای خانواده را شکل می دهند. بنابر این، اگر نیازهای عاطفی در محیط خانواده برآورده نشوند و اعضا نتوانند به راحتی ابراز وجود کنند، در پی ارضای این نیازها در محیط های دیگر و به شیوه های دیگر خواهند بود. اینترنت فضایی را فراهم می کند که فرد به راحتی می تواند در آن ابراز وجود کرده، نیازهای عاطفی خود را در آن جستجو کند. همچنین بر مبنای الگوی مک مستر، الگوی خانواده در کنترل رفتار، نقشی اساسی ایفا می کند؛ به ویژه کنترل رفتار در مسائل خطرناک، که اعتیاد به اینترنت نیز نمونه ای از آن می تواند باشد. در رفتارهای خطرناک چون توانایی شناختی پایین است، عملکرد خانواده اهمیت ویژه ای دارد .

در خانواده هایی با همنوایی زیاد که فضایی آزاد برای ابراز عقاید افراد وجود ندارد و اعضای خانواده نمی توانند هیجانات خود را به راحتی بروز دهند و در مورد آنها صحبت کنند؛ فرزندان گرفتار مشکلات هیجانی از جمله نشخوار خشم می شوند. افرادی که نمی توانند با تجارب هیجانی خود کنار بیایند، درک کمتری از هیجانات خود دارند و توانایی ابراز مناسب هیجاناتشان را ندارند؛ کمتر می توانند بر هیجانات منفی خود غلبه کنند و برای تسکین و کاهش این احساسات منفی دچار نشخوار خشم می شوند. نشخوار خشم یک فرایند شناختی اجتناب ناپذیر و تکرار شونده است که در جریان تجربه خشم ظاهر می شود. پس از آن ادامه می یابد و مسوول تداوم و افزایش خشم به حساب می آید. لذا، سنخش آن از اهمیت زیادی برخوردار است. نشخوار خشم زمینه ساز بسیاری از اختلال های روانشناختی، مخصوصاً اختلال های هیجانی است. خشم مسئله ای نیست که برای آن راهکار درمانی وجود داشته باشد. برای رهایی از مشکلات و آسیب های ناشی از خشم بتوان از آن بهره برد. برای پیشگیری از این مشکلات باید شیوه مواجه شدن با آن را مدیریت کرد. آنچه در کنترل و مدیریت خشم مهم می باشد میزان آگاهی فرد از خشم خود و پاسخ های رفتاری خود به آن می باشد. این آگاهی به فرد کمک می کند تا از راهکارهای متناسب با واکنش های رفتاری بهره بگیرد. در مدیریت و کنترل خشم توجه به این نکته که هر چند این هیجان در برخی از افراد دوام دارد، ولی در اکثریت افراد یک هیجان کوتاه مدت و گذرا می باشد. می تواند یک عامل کمک کننده در کنترل آن باشد. برخی از افراد که آستانه تحمل پایینی دارند به سرعت خشمگین می شوند. این ویژگی به عوامل مختلفی بستگی دارد. عوامل مؤثر در این ویژگی روحیه فرد و همچنین یادگیری می باشد. مشکلات ناشی از آن هم می تواند برای خود فرد و هم برای دیگران مسئله ساز باشد .

نتایج نشان داد که اثر مستقیم و مثبت نشخوار خشم بر قلدری سایبری در سطح $0/01$ معنی دار می باشد. بنابراین فرضیه پنجم پژوهش در ارتباط با اثر مستقیم و مثبت نشخوار خشم بر قلدری سایبری تایید می‌گردد. نتایج این فرضیه با پژوهش های یانگ و همکاران (۲۰۲۱)(۲۴)، رودریگز و همکاران (۲۰۱۸)(۲۵)، عطا دخت و احمدی (۱۴۰۰) (۲۳) و مجددی و همکاران (۱۴۰۰)(۱۱) همسو می باشد . در تبیین این فرضیه می توان گفت، قلدری به عنوان رفتار پرخاشگرانه ای است که در بافت عدم تعادل قدرت موجب آسیب به

فرد دیگر می شود و محققان قلدری را به عنوان هرگونه رفتار پرخاشگرانه که موجب آسیب زدن تعمدی، تکراری بودن رفتار و عدم تعادل واضح قدرت بین فرد قلدر و قربانی را شامل می شود. افزایش نشخوار خشم، عواطف منفی و خشم را تحریک می کند و سطح بالای عواطف منفی تمایل به پرخاشگری را افزایش می دهد. نشخوار خشم با رفتارهای تهاجمی و پرخاشگرانه همبستگی مثبت دارد. نشخوار خشم که بر دو مؤلفه تجسم رویداد خشم و مرور ذهنی اعمال انتقام جویانه مبتنی است، احتمال بروز تکانه های پرخاشگری را افزایش می دهد و قلدری سایبری نیز نتیجه یک نوع از پرخاشگری است که در فضای مجازی به صورت کلامی ابراز می شود. از آنجایی که احساس خشم می تواند احتمال بروز رفتار پرخاشگرانه را افزایش دهد، نشخوار خشم عواطف منفی و خشم را تحریک می کند و سطح بالای عواطف منفی تمایل به پرخاشگری را افزایش می دهد.

فضای مجازی بخش مهمی از زندگی شده است و نوجوانان بیش از سایرین از فضای مجازی استفاده می کنند و استفاده بیش از حد از فضای مجازی می تواند خطر خشونت (قلدری سایبری) را افزایش دهد. قلدری که به عنوان زیرمجموعه ای از پرخاشگری شناخته می شود؛ ویژگی های پرخاشگری و خشم شامل تکرار و عدم قدرت را دارد. در حالی که پرخاشگری عنصر قصد را درون خود ندارد. عنصر قصد عامل مهمی در تلقی کردن یک رفتار با عنوان قلدرانه است. اگر قصدی برای قلدری کردن وجود نداشته باشد؛ ممکن است با عنوان شوخی و جوک شناخته شود. در یک رفتار قلدرانه فرد از عمد قصد دارد تا آسیبی را متوجه یک قربانی کند. برای تمایز سایر اعمال با قلدری باید توجه داشت که در این رفتار فرد به سمت هدف تولید یک پیامد منفی برای قربانی که قربانی از آن اجتناب می کند، هدایت می شود. بنابراین نوجوانان درگیر در قلدری سایبری نشخوار خشم را تجربه می کنند. نشخوار خشم به صورت فرایندی غیرارادی و تکرارشونده از یک دوره تجربه خشم بروز میکند. افرادی که خشم را نشخوار میکنند بارها خشم را به صورت ذهنی با تمام جزئیات پرخاشگرانه و خیالپردازی مربوط به انتقام تجربه می کنند.

نتایج نشان داد که جهت گیری گفت و شنود از طریق قلدری سایبری بر نشخوار خشم دارای اثر غیرمستقیم و معنی داری است. در خانواده هایی با گفت و شنود بالا که والدین افکار و احساسات خود را با فرزندانشان در میان می گذارند، توجه آنها را به انگیزه ها و احساسات سایرین جلب می نمایند و ارتباطات خودانگیخته و آزادانه ای بین اعضای خانواده جریان دارد؛ فرزندان می آموزند که هیجانات خود و دیگران را درک کنند و توانایی ابراز هیجاناتشان را داشته باشند از طرفی در خانواده های سالم که افراد مشکلاتشان را با یاری یکدیگر حل می کنند، روابط عاطفی مناسبی با یکدیگر و تقسیم نقشی منصفانه ای دارند، بدون محدود کردن آزادی های یکدیگر از هم مراقبت می کنند و والدین نسبت به فرزندانشان کنترلی در حد متوسط دارند؛ میزان نشخوار خشم کم می شود؛ زیرا چنین خانواده هایی کارکرد سالمی دارند و شخصیت های سالمی را پرورش می دهند. در توجیه این یافته می توان بیان داشت که از آنجا که در خانواده هایی با جهت گیری گفت و شنود، اعضای خانواده آزادانه، پیوسته و

خودانگیخته با یکدیگر تعامل دارند، و امکان طرح طیف گسترده ای از موضوعات بدون محدودیت زمانی را دارند و می توانند احساساتشان را با یکدیگر در میان بگذارند. از این طریق حس پذیرش توسط دیگران در آنها تقویت و موجب کاهش رفتارهای پرخطری از جمله قلدری سایبری می شود. از منظر دیگر این یافته بیانگر آن است که جهت گیری ارتباطی مناسب خانواده می تواند زمینه ساز کاهش قلدری سایبری در انواع دیگر روابط مهم زندگی فرزندان که شامل روابط اجتماعی و عاطفی است نیز باشد و این تأکیدی است بر نقش خانواده. همچنین نتایج نشان داد که جهت گیری همנוایی از طریق قلدری سایبری بر نشخوار خشم دارای اثر غیرمستقیم و معنی داری است. فرزندان خانواده های با همنوایی بالا، در تصمیم گیری های خانوادگی شرکت داده نمی شوند، در تبادلات میان فردی و ارتباطات این خانواده ها، بازتابی از اطاعت از والدین و بزرگسالان دیگر دیده می شود. همچنین استقلال، فردیت و نگرش ها و عقاید ناهمگون آنان در محیط خانواده مورد توجه قرار نمی گیرد. در چنین فضایی منطقی بنظر می رسد که فرزندان به سمت کاهای نادرستی از جمله قلدری سایبری بروند. بنابراین از هم گسیختگی یک خانواده معمولاً تأثیر ژرفی در زندگی اعضای آن می گذارد و حتی گاهی آنها را به بی سازمانی شخصیتی یا بی سازمانی شخصیت و کج روی های اجتماعی از جمله قلدری سایبری، سوق می دهد. بنابراین در این خانواده ها که فضایی آزاد برای ابراز عقاید افراد وجود ندارد و اعضای خانواده نمی توانند هیجانات خود را به راحتی بروز دهند و در مورد آنها صحبت کنند؛ فرزندان گرفتار مشکلات هیجانی از جمله نشخوار خشم می شوند. افرادی که نمی توانند با تجارب هیجانی خود کنار بیایند، درک کمتری از هیجانات خود دارند و توانایی ابراز مناسب هیجاناتشان را ندارند؛ کمتر می توانند بر هیجانات منفی خود غلبه کنند و برای تسکین و کاهش این احساسات منفی دچار نشخوار خشم می شوند.

همچنین می توان افزود که قلدری مجموعه ای از رفتارهای تکراری و آسیب رسان است که مدت زمان طولانی ادامه دارد و به پیامد های منفی منجر می شود و شامل عدم توازن در قدرت است و کارکرد خانواده که مربوط به چگونگی روابط اعضای خانواده، تعامل و حفظ روابط، چگونگی تصمیم گیری و حل مشکلات اعضای خانواده می باشد، جنبه مهمی است که سلامت جسمانی، اجتماعی و هیجانی فرزندان را تحت تأثیر قرار میدهد. محیط خانوادگی ناگارساز می تواند برای بسیاری از جنبه های فرزندان از جمله گرایش به قلدری مؤثر باشد. نحوه ارتباط اعضای یک خانواده با یکدیگر، عملکرد و پویایی خانواده را مشخص میکند.

ملاحظات اخلاقی

در این پژوهش سعی بر این شد که آزمودنی ها پاسخ های خود را بدون استرس و با احساس مسئولیت پذیری پاسخ بدهند. به آنها گفته شد که از نوشتن نام و نام خانوادگی خودداری نمایند. همچنین به آنها اعتماد داده شد که پاسخ های آنها محرمانه باقی ماند.

پیروی از اصول اخلاق پژوهش

این پژوهش برگرفته از پایان نامه کارشناسی ارشد و زیر نظر کمیته اخلاق دانشگاه آزاد اسلامی واحد مرودشت و با کد اخلاقی به

شناسه IR.IAU.M.REC.1402.117 انجام گرفته است. ملاک‌ها و ضوابط اخلاقی انجمن روان‌شناسی آمریکا و ملاک‌های اخلاقی سازمان نظام روان‌شناسی و مشاوره ایران در نظر گرفته شد. تمام نکات اخلاقی شامل رازداری، در اولویت بودن سلامت روان‌شناختی شرکت‌کنندگان، امانت‌داری، دقت در استناددهی، قدردانی از دیگران، رعایت ارزش‌های اخلاقی در گردآوری داده‌ها، رعایت حریم خصوصی شرکت‌کنندگان توسط پژوهشگران مدنظر قرار گرفته است.

حامی مالی

تمام منابع مالی و هزینه پژوهش و انتشار مقاله تماماً بر عهده نویسندگان بوده و هیچ‌گونه حمایت مالی دریافت نشده است.

مشارکت نویسندگان

مقاله برگرفته از پایان‌نامه مقطع کارشناسی ارشد است. نویسنده اول دانشجوی مقطع کارشناسی ارشد و نویسنده مسئول است؛ نویسنده دوم استاد راهنمای پایان‌نامه می‌باشند.

تعارض منافع

این نوشتار برگرفته از پایان‌نامه کارشناسی ارشد تحت عنوان «رابطه الگوهای ارتباط خانواده و قلدری سایبری با نقش واسطه‌ای نشخوار خشم در نوجوانان دختر شهرستان خرمبید» است (گروه مشاوره، دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد مرودشت) است و با منافع شخصی یا سازمانی منافات ندارد.

References

۱. [Handono, S. G. Laeheem, K. & Sittichai, R. \(۲۰۱۹\). Factors related with cyberbullying among the youth of Jakarta, Indonesia. Children and Youth Services Review, ۹۹, ۲۳۵-۲۳۹.](#)
۲. [Ahmadi S, Basharpour .Predicting Cyberbullying Based on Online Disinhibition and Perceived Mother Acceptance with the Mediating Role of Emotional Stability: A Descriptive Study. JRUMS ۲۰۲۲; ۲۲\(۴\):۳۳۲-۳۱۹](#)
۳. [Talebi Khansari, L. \(۲۰۲۱\). Presenting a structural model of analyzing the relationship between family communication patterns and achievement motivation with emphasis on the mediating role of students' academic adjustment. Management and Educational Perspective, ۳\(۲\), ۱۵۱-۱۷۳. doi: ۱۰,۲۲۰۳۴/jmep.۲۰۲۱,۳۰۲۵۶۷,۱۰۶۰](#)
۴. [Faulkner, X. & Culwin, F. \(۲۰۱۵\). When fingers do the talking: A study of text messaging. Interacting with Computers, \(۱۷\), ۱۶۷-۱۸۵](#)
۵. [Liu, Q., Uji, M., Shono, M., & Kitamura, T. \(۲۰۱۹\). Internet and mobile phone text-messaging dependency: factor structure and correlation with dysphoric mood among Japanese adults. Computer in Human Behavior, ۲۷: ۱۷۰۲-۱۷۰۹.](#)
۶. [Bakar, A. A., & Afthanorhan, A. \(۲۰۱۶\). Confirmatory factor analysis on family communication patterns measurement. Procedia-Social and Behavioral Sciences, ۲۱۹, ۳۳-۴۰.](#)
۷. [Monjezi, E., Haroon Rashidi, H., & Kazemian moghadam, K. \(۲۰۲۲\). The Relationship between Family Communication Patterns and Attitudes toward Creativity: Mediating Role of Academic Vitality in Students. Thinking and Children, ۱۲\(۲\), ۳۰۱-۳۲۰. doi: ۱۰,۳۰۴۶۵/fabak.۲۰۲۲,۶۶۹۵](#)
۸. [Saeedi, E., Sabourimoghadam, H., & Hashemi, T. \(۲۰۲۰\). Predicting the relationship between emotional intelligence and anger rumination with the aggression of Tabriz university students. Social Psychology Research, ۱۰\(۳۸\), ۶۵-۸۲. doi: ۱۰,۲۲۰۳۴/spr.۲۰۲۰,۱۱۴۶۹۱](#)
۹. [Wang, X., Yang, L., Yang, J., Gao, L., Zhao, F., Xie, X., & Lei, L. \(۲۰۱۸\). Trait anger and aggression: A moderated mediation model of anger rumination and moral disengagement. Personality and Individual Differences, ۱۲۵, ۴۴-۴۹.](#)
۱۰. [Turner, K. A., & White, B. A. \(۲۰۲۰\). Contingent on contingencies: Connections between anger rumination, self-esteem, and aggression. Personality and Individual Differences, ۱۹۹-۲۰۲, ۱۹۹-۲۰۲](#)
۱۱. [Majdi, F., Bolghan-Abadi, M., Mansouri, A., Akbarzadeh, M., & Khodabakhsh, M. R. \(۲۰۲۱\). The mediating role of anger rumination in the relationship between family functions and adolescent cyber bullying. medical journal of mashhad university of medical sciences, ۶۴\(۲\), ۲۸۰۸-۲۸۱۹. doi: ۱۰,۲۲۰۳۸/mjms.۲۰۲۱,۱۹۱۲۲](#)
۱۲. [Steffgen, G., König, A., Pfetsch, J. & Melzer, A. \(۲۰۱۱\). Are](#)

- cyberbullies less empathic? Adolescents' cyberbullying behavior and empathic responsiveness. *Cyberpsychology, Behavior, and Social Networking*, ۱۴(۱۱), ۶۴۳-۶۴۸.
۱۳. Safi, Ahmed. (۱۴۰۰). *Balanced family, rights, duties and how spouses treat each other*. Tehran: Parents and Teachers Association.
۱۴. Patchin, J.W., & Hinduja, S. (۲۰۱۱). *Traditional and nontraditional bullying among youth: A Test of General Strain Theory*. *Youth & Society*, ۴۳(۲), ۷۲۷-۷۵۱.
۱۵. Bayrami, M., & Alaie, P. (۲۰۱۳). *Bullying in female middle schools: the role of parenting styles and perception of family's emotional environment*. *Journal of School Psychology*, ۲(۳), ۳۸-۵۶. doi: d-۲-۳-۹۲-۷-۳
۱۶. Koerner, A. F., & Fitzpatrick, M. A. (۲۰۰۴). *Communication in intact Families*. In A Vangelisti (Ed.). *Handbook of family communication* (pp. ۱۷۷ - ۱۹۵). Mahwah, NJ Erlbau.
۱۷. Koroshnia, Maryam. (۱۳۸۵). *Investigating the impact of dimensions of family communication patterns on the psychological adjustment of children*. Master's thesis in educational psychology, Shiraz University.
۱۸. Sukhodolsky, D. G., Golub, A., & Cromwell, E. N. (۲۰۰۱). *Development and validation of the Anger Rumination Scale*. *Personality and Individual Differences*, ۳۱, ۶۸۹-۷۰۰.
۱۹. Basharat, Mohammad Ali, and Mohammad Mehr, Reza. (۱۳۸۸). *Examining the psychometric properties of the anger rumination scale*. *Advances in Nursing and Midwifery*, ۱۹(۶۵), ۳۶-۴۳. SID. <https://sid.ir/paper/۱۰۸۳۱۰/fa>
۲۰. Besharat, M. A. (۲۰۱۱). *Factorial and cross-cultural validity of a Farsi version of the Anger Rumination Scale*. *Psychological Reports*, ۱۰۸, ۳۱۷-۳۲۸.
۲۱. esmaeilpour F, hashemi T, badri R. *The role of perceived parenting styles and borderline personality disorder in cyberbullying: mediate empathy*. *Shenakht Journal of Psychology and Psychiatry* ۲۰۱۸; ۵(۲): ۸۱-۹۲
۲۲. shasizadeh E, Eftekhari Saadi Z, jayrvand H, bakhtiarpoor S, makvandi B. *Evaluation of social well-being and emotional self-awareness based on the quality of relationship with parents due to smartphone addiction in high-intelligence students*. *JPEN* ۲۰۲۲; ۸(۲): ۱۶-۲۶
۲۳. atadokht A, ahmadi S. *The Model of Structural Relationships of Cyber-Aggression Based on Family Communication Pattern with the Mediating Role of Addiction to Internet*. *JHPM* ۲۰۲۱; ۱۰(۶): ۵۴-۶۶
۲۴. Yang, J., Li, W., Wang, W., Gao, L., & Wang, X. (2021). *Anger rumination and adolescents' cyberbullying perpetration: Moral disengagement and callous-unemotional traits as moderators*. *Journal of affective disorders*, 278, 397-404.
۲۵. Rodríguez-Hidalgo, A. J., Solera, E. & Calmaestra, J. (۲۰۱۸). *Psychological predictors of cyberbullying according to ethnic-cultural origin in adolescents: a national study in Spain*. *Journal of cross-cultural psychology*, ۴۹(۱۰), ۱۰۰۶-۱۰۲۲.

